

DANIEL

A felszín túsza

KOVÁCS BÁLINT

A DÁN FILM NAGYJAI ÖSSZEÁLLTAK, HOGY ELMONDJANAK EGY AKCIÓTHRILLERBE ILLŐ, IGAZ TÚSZDRÁMÁT, DE NEM MERÜLTEK ELÉG MÉLYRE.

Érdemesebb felsorolni, mi minden nincs meg a *Daniel* című filmben, mint hogy mi igen, mert arra túl egyszerű a válasz: egy Wikipédia-szócikk, vagy kicsit megengedőbben egy újságcikk Daniel Rye-ről, a fiatal dán fotóriporterről, akit 2013-ban elrabolt, majd 13 hónapon keresztül fogvatartott az Iszlám Állam, hogy aztán a horribilis váltságdíjért cserébe szabadon engedje – utolsóként azelőtt, hogysen elkezdtek volna pénzgyűjtés helyett pusztágyűlölet-propagandából kamerák előtt kivégezni a túsokat. És ez máris átvezet a „mi nincs” kérdéskörbe: nincs szó arról, hogyan változott meg a Rye elfogása idején még szinte amatőr bűnözőcsoport épp ebben az egy évben az egész világot fenyegető terrorszervezetté. Nincs szó arról, hogyan szerzett ekkora hatalmat az ISIS a Közel-Keleten, nincs szó arról, hogyan járult hozzá a menekültválsághoz, mit okozott Szíriában és Irakban a jelenléte, hogyan viszonyultak hozzá a helyiek és ők a helyiekhez.

„Fel sem tűnne a nézőnek”
(Esben Smed)

De még arról sincs igazán szó, amit pedig egy-két jelenet erejéig felvet a film: az egymással összezárt túsok sajátos hétköznapijairól, a *Sorstalanságban* leírt-hoz hasonló túlélési taktikáikról – mire idáig jut a film, addigra szinte vége is.

Minderre a hiányra persze nem lenne érdemes felhívni a figyelmet, sőt nyilván fel sem tűnne a nézőnek, ha az, amit viszont vállaltak az alkotók, önmagában is megállna. A *Daniel* azonban nem állít egyebet, mint hogy akit túsul ejtenek a terroristák, annak bizony nagyon rossz. Pedig a felmerülő témák közül ez az egyetlen, amivel alighanem mindenki tökéletesen tisztában volt a film nélkül is. Ráadásul a *Danielt* a legnevesebb skandináv filmesek alkották: a forgatókönyvet Puk Damsgård regényéből az az Oscar-díjas Anders Thomas Jensen írta, aki az *Ádám almáival* lett világhírű, és akinek már több saját filmjéből készült hollywoodi remake a legnagyobb sztárokkal, az egyik rendező pedig a *Tetővált lányt* először moziba vivő Niels

Arden Oplev (a segédrendező Anders W. Berthelsen színész volt). Ennyi tehetséggel a kamera túloldalán pedig valóban nem lehet azt mondani, hogy a *Daniel* rossz lenne. Hiszen a mocskos, iskolákból és más intézményből átalakított kínzókamrákat, a sivatagokat és a dán családi házas zöldövezetet a helyi bürokratikus útvesztővel szembeállító képek felveszik a versenyt bármelyik tengerentúli superprodukciónal (Eric Kress, Lars von Trier *A birodalom* sorozatának operatőre fényképezte); az igaz történet eleve magában hordozza az akcióthrillerek – néha kissé primitíven – hatáskeltő elemeit, hiábavaló szökéssel, légitámadással, reménytelen bezártsággal, nyomozással a rabok után és tárgyalással a kormánnyal, folyamatos fenyegetettséggel; és a színészek is hihetően hozzák az ijedtség és rettegés arcait (mint a címszereplőt játszó Esben Smed) vagy a meglepő életigenlést (mint a Rye-nál híresebb és még tragikusabb sorsú újságíró, James Foley-t játszó Toby Kebbell), még ha nem is kiemelkedően emlékeztetése az alakításaik.

Akár mennyire is stimmelnek az öszszetevők, akár mennyire is rutinnal keverik össze őket, ha a végeredmény sőtlan; ha az alkotók nem merészkednek mélyebbre az alaptörténetben. Márpedig nem merészkednek, pedig idejük lett volna rá: a játékidő csaknem két és fél óra. Ráadásul 2020 sem tesz jót ennek a filmnek: a Black Lives Matter mozgalommal elinduló kulturális forradalom után még feltűnőbb, ha egy, a Közel-Keleten játszódó film kizárólag a fehérrek problémáiról szól, közülük is csak a férfiakéről (noha a hasonló helyzetben lévő nők történetében is akad jócskán tragédia), és hogy egy filmben minden fontosabb arab szereplő a nagyon gonosz és a sátánian gonosz közti skálán mozog. „Sokan, akik Szíriából jöttek Dániába, borzalmasabb dolgokat éltek át, mint én” – mondta szabadulása után (az igazi) Rye. Sokat elmond a filmről, hogy ezekről a sokakról kizárólag egy inzert emlékezik meg a végefőcím előtt.

DANIEL (Ser du manen Daniel) – dán, 2019. Rendezte: **Niels Arden Oplev** és **Anders W. Berthelsen**. Írta: **Anders Thomas Jensen**. Kép: **Eric Kress**. Zene: **Johan Söderqvist**. Szereplők: **Esben Smed** (Daniel), **Toby Kebbell** (Foley). Gyártó: **Hummelfilm / Danish Film Institute / Imaginarium Films**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** *Feliratos*. 138 perc.

